

Täysistunto

Perjantai 13.3.2020 klo 13.04—13.28

3. Lakialoite laiksi metsästyslain 27 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 5/2020 vp Vilhelm Junnila ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu

13.05 **Vilhelm Junnila ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka korona on, jos ei huulilla, niin mielessä, niin ennen lakialoitteen esittelyä muistuttaisin, että tänään tulee 80 vuotta kuluneeksi talvisodan päättymisestä, ja sen kunniaksi Tuomiokirkon edessä sytytettiin koululaisten toimesta 105 kynttilää, yksi jokaista kunnianpäivää kohti. Toivottavasti tällainen perinne jatkuu. [Ben Zyskowitz: Hieno asia!]

Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite muuttaisi metsästyslain 27 §:ää. Perustelen lakialoitteen tarpeellisuutta valkohäntäpeuran lajinomaisella käyttäytymisellä, sen aiheuttamilla metsätuhoilla, puutiaisen levinneisyydellä ja valkohäntäpeuran räjähdysmäisellä kasvulla ja sen osuudella riistakolareissa ja sitä myöden vaikutuksella liikenneturvallisuuteen.

Lakialoitteella metsästyksen sopivan yhtenäisen maapinta-alueen pinta-alavaatimus pyyntiluvan saamisen edellytyksenä poistetaan valkohäntäpeuran osalta. Lakimuutoksella parannetaan metsästyslain 26 §:ssä mainittua metsästysmahdollisuuksien tasapuolista jakautumista maanomistajien ja metsästysyhdistysten välillä. Muutoksella mahdollistetaan myös valkohäntäpeurojen metsästyksen kohdistaminen sellaisille alueille, joilla liikenneturvallisuus on vaarantunut tai joilla valkohäntäpeurojen aiheuttamat maa- ja metsätalousvahingot ovat suuria. Lakimuutoksella ei tavoitella metsästysyhdistyksille myönnettyjen lupien vähentämistä, vaan lupien lisäämistä suuremmalle metsästäjäjoukolla. On huomioitava, että valkohäntäpeuran metsästämiseen... [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Junnila, pyydän hetkeksi keskeyttämään. Pyydän, että salissa käytävät keskustelut, jotka eivät liity asiaan, käydään salin ulkopuolella. — Olkaa hyvä.

On huomioitava, että valkohäntäpeuran metsästämiseen edellytettäisiin edelleen metsästyslain 26 §:n mukaista pyyntilupaa.

Nykylain mukaan hirvieläimen pyyntiluvan myöntäminen edellyttää, että hakijalla on käytettävissään metsästyksen sopiva yhtenäinen ja riittävän suuri maa-alue. Hirven met-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2020 vp

sästyksessä tämän on oltava 1 000 hehtaaria ja muiden pyyntiluvallisten hirvieläinten kohdalla vähintään 500 hehtaaria.

Valkohäntäpeura on Suomessa vieraslaji, joka tuotiin 1930-luvulla Suomeen Pohjois-Amerikasta. Muutamasta yksilöstä kanta kasvoi räjähdysmäisesti, ja laji on erityisen levinnyt täällä Etelä-Suomessa ja etenkin lounaisessa Suomessa. Kymmenessä vuodessa valkohäntäpeurojen määrä on kaksinkertaistunut, ja nykyään Suomen Luonnonvarakeskus on arvioinut, että yksilöitä on 110 000. Valkohäntäpeuran elinpiirinä toimii yleensä peltojen ja lehti- ja sekametsien muodostava aukkoinen mosaiikki. Laji karttaa suuria yhtenäisiä havumetsäalueita, eikä metsästyslain 27 §:ssä mainittu ”laaja yhtenäinen maa-alue” vastaa valkohäntäpeuran lajinomaista käyttäytymistä.

Vaatimus 500 hehtaarin yhtenäisestä metsästysalueesta asettaa maanomistajat ja metsästysyhdistykset eriarvoiseen asemaan. Metsästysyhdistyksillä on vuokrasopimusten mukaisesti yleensä laajat alueet käytettävissään, mutta ne eivät välttämättä syystä tai toisesta hyväksy uusia jäseniä eivätkä suostu yhteislupamenettelyyn yksityisen maanomistajan kanssa. Maanomistaja, jolla on alle 500 hehtaaria yhtenäistä aluetta, ei ole oikeutettu pyyntilupiin, vaikka valkohäntäpeura tällaisilla alueilla eläisikin ja pyyntilupien myöntäminen olisi muutoin perusteltua. Riistakeskus myöntää maanomistajille poikkeuslupia peurahaittojen vähentämiseen hyvin harvakseltaan, koska metsästystoiminta on pääsääntöisesti sallittu vain paikalliselle metsästysyhdistykselle.

Vaikka suurimmat metsätuhot ovatkin hirvien aiheuttamia, ovat valkohäntäpeuran aiheuttamat tuhot paikallisesti hyvin suuria. Toisin kuin varovainen metsäkauris, on valkohäntäpeura levinnyt myös ihmisasutuksen läheisyyteen niin maaseudulla kuin nyt myös kaupunkialueilla aiheuttaen suurta vahinkoa viljelyksille ja puutarhoille.

Valkohäntäpeurat ovat metsäkauriin ohella myös punkkien suosikki-isäntiä. Yhdessä peurassa voi olla jopa parituhatta punkkia, ja tämä tarjoaa veriaterian punkkinaaraalle, joka sen seurauksena pystyy sitten tuottamana hyväkuntoisia munia, ja siltä osin myös punkki ja sen levinneisyys etenee. Ketterinä nisäkkäinä peurat levittävät tehokkaasti punkkeja laajoille alueille, kuten myös saaristossa tiedetään.

Yhdysvalloissa tehdyn kokeen perusteella punkkien määrää voidaan paikallisesti vähentää huomattavasti tai jopa kokonaan poistaa rajoittamalla niiden isäntäeläinten määrää. Åbo Akademin loistutkija Margaretha Gustafsson ehdottikin muutamia vuosia sitten, että ongelmallisilla punkkialueilla pitäisi peurat ja kauriit hävittää kokonaan.

Arvoisa puhemies! Valkohäntäpeuran kannan räjähdysmäinen kasvu on lisännyt riistaeläinten kolarimääriä. Erityisesti paikallisesti tällä on merkittävä vaikutus. Vuonna 2018 liikenteessä oli yli 12 000 riistaeläinkolaria, ja näistä peurakolarien osuus on yli puolet, pelkästään Varsinais-Suomessa Riistakeskuksen tilastojen mukaan lähes 3 000, joista suurin osa oli valkohäntäpeurojen aiheuttamia.

Lakimuutoksella pyyntiä voitaisiin kohdistaa nykyistä paremmin sellaisillekin alueille, joilla yhtenäisen metsästysalueen pinta-alavaatimus ei täyty mutta joilla valkohäntäpeuroja kuitenkin runsaasti esiintyy. Tämä parantaisi liikenneturvallisuutta merkittävästi varsinkin Lounais- ja Etelä-Suomen vilkkaasti liikennöityjen teiden varsilla, joilla valkohäntäpeuran esiintymistiheys on suuri. Tänä aamuna, kun lähdin Naantalista, niin sellaisessakin pitäjässä kuin Raisio valkohäntäpeura tuli vastaan. Niitä on runsaasti.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella ehdotamme, että eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2020 vp

13.13 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Junnila on tehnyt hyvän ja kannatettavan lakialoitteen ja muutaman täsmennyksen. Itsellä kun tuo samansisältöinen lakialoite on tuolla pöydällä, niin jo eilen sitten riensin kuitenkin tekemään toimenpideoitteen siitä, että yhdellä luvalla voisi kaataa kahden vasan sijasta kolme vasaa, mikä olisi nopea toimenpide tämän ylisuuren kannan rajoittamiseksi.

Kuultiin äsken ne perustelut, joita maatalousvahinkojen ja liikenneturvallisuuden kannalta on välttämätöntä tehdä, ja siihen pitää reagoida. Samalla tässä yhteydessä on kuitenkin syytä todeta, että meillä on alueita, missä voitaisiin metsästää, mutta ympäristönsuojelualueilla on ongelmallista metsästää, vaikka juuri niillä alueilla valkohäntäpeurat monesti ovat ja aiheuttavat ongelmia liikenneturvallisuudelle. Maataloudelle korvattiin viime vuonna yli satatuhatta euroa valkohäntäpeuran aiheuttamista vahingoista.

Ehkä hieman toisesta näkökulmasta kuin edustaja Junnilan lakialoitteessa olisi tärkeätä ja pitäisi turvata metsästysseurojen oikeutus lupamaksuihin. Eli pelkään sitä, että jos yksittäiselle maanomistajalle annetaan lupamonopoli omilla maillaan, se tarkoittaa, että siitä tehdään bisnestä sen lupamaksun osalta. Ne, jotka hoitavat riistan tai tekevät riistanhoitotyötä, ovat ne metsästysseurat alueella, ja jos niiltä viedään se lupamaksu, niin ehkäpä kaupunkilaiset tai satunnaiset metsästäjät metsästävät, mutta se riistanhoitotyö, johonka pystytään reagoimaan lupamaksuilla, joilla sitä työtä pystytään tekemään, jäisi vaille sitä lupamaksua. Sen takia olisi varmasti hyvä, että riistanhoitoyhdistys taikka -piirit antaisivat niitä lupia mutta ne lupamaksut jaettaisiin yhdessä maa-alueen omistajan mutta myös maa-alueen ympärillä olevien metsästysseurojen välillä. Näin saataisiin riittävä tasapaino.

Mutta kuten edustaja omassa lakialoitteessaan sanoi, se 500 hehtaarin yhtenäinen alue on kannanhoidon, säätelyn kannalta liian iso, ja pitäisi pystyä nopeasti niihin toimiin, jotta tätä kantaa voitaisiin hoitaa. Täytyy sanoa, että lihamarkkinoille olisi ekologista ja suotavaa ja näkemykseni mukaan en sitä ainakaan ole estämässä, että tässäkin muodossa laki voisi edetä, mutta jos niin hyvin kävisi, että tämä valmisteluun tulisi, niin toivoisin, että otettaisiin huomioon se, että se tasapaino voisi säilyä, sillä ymmärrykseni mukaan tällaista pienemmällä alueella olevaa metsästystä on koetettu tässä maassa ajaa, mutta siinä vaiheessa se kaatui metsästysseurojen vastustukseen juuri sen takia, että ne lupamaksut kohdentuisivat sen maa-alueen omistajalle eivätkä olisi hyödyntämässä niitä reuna-alueilla olevia metsästysseuroja.

Toivotaan menestystä, että tämä keskustelu johtaisi siihen, että hallitus ottaisi tämän joka tapauksessa huomioon, ja toivon, että toimenpideoitteeni mukaisesti palattaisiin siihen vanhaan eli yhdellä luvalla kolmeen vasaan, mikä aiemminkin oli, kun nyt saa vain kaksi vasaa, ja näin päästäisiin nopeasti kannanhoidollisiin toimenpiteisiin. — Kiitos.

13.17 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Valkohäntäpeurat aiheuttavat paljon vahinkoa maataloudelle muun muassa satovahinkoina ja kasvuharsovahinkoina ja metsätaloudelle tietysti taimikkovahinkoja. Tämä koskee erityisesti Varsinais-Suomea, Satakuntaa ja Hämettä mutta laajasti myös koko Etelä- ja jopa Keski-Suomea. Valkohäntäpeuran kannan jatkuvasti kasvaessa aiheutuu yhä enenevässä määrin myös liikennevahinkoja. Valkohäntäpeuran kannan kasvu on saatava katkeamaan, ja tihentymäalueilla kanta on saatava leikkaantumaan. Keskeinen ratkaisu tähän on pyyntilupamäärien lisääminen. Valkohäntäpeuran saalismäärä kasvoi edelliskaudesta noin 15 prosenttia ja oli jälleen ennätyskellisen suuri. Myönnettyistä pyyntiluvista pystyttiin kuitenkin käyttämään vain noin 77 prosenttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2020 vp

Arvoisa puhemies! Hirvieläinkantojen hallinta perustuu ammattitaitoisesti ja vastuullisesti toimiviin metsästysseuroihin. Ne toimivat vastuullisesti myös siinä suhteessa, että tapaturmien määrä minimoituu, kun taitavat, kokeneet metsästäjät johtavat metsästystä. Riski aloitteen tekijän näkemyksen toimeenpanossa on, että loistavasti toimiva, pitkällisen historian omaava metsästysseurarakenteemme alkaa horjua. Selvää on, että peurakanta on saatava hallintaan ja aiheutuneet vahingot korvattava asianmukaisesti.

Haluan tässä nyt myös esittää kiitokseni maa- ja metsätalousministeri Jari Lepälle niistä useista toimenpiteistä, joita hänen ministerikaudellaan on tilanteen korjaamiseksi tehty.

13.20 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun puhutaan metsästyksestä, en voi ottaa kantaa keskusteluun mitenkään syvällä kokemuksen rintaäänellä, mutta arvostan kuitenkin metsästystoimintaa suuresti ja tunnistan sen tärkeän merkityksen elämäntapana, harrastuksena, luonnon monimuotoisuuden vaalijana ja yhteisöllisyyttä korostavana hyvinvointitoimintana. Metsästys on yhdessä tekemistä, jota luonto yhdistää — puhumattaakaan toiminnan merkityksestä esimerkiksi liikenneturvallisuuteen.

Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan Suomessa on noin 110 000 valkohäntäpeuraa. Kanta on siis kaksinkertaistunut reilussa viidessä vuodessa. Valkohäntäpeurat aiheuttavat metsätuhoja erityisesti Satakunnassa, Varsinais-Suomessa ja Hämeessä. Tiheän peurakannan alueilla lounaisessa Suomessa alueelliset riistaneuvostot ovatkin asettaneet tavoitteeksi peurakannan leikkaamisen. Lisäksi valkohäntäpeuran kannan kasvamisesta aiheutuu vakavia liikennevahinkoja ja läheltä piti -tilanteita.

Puhemies! Peurakannan hallinta ja vahinkojen ehkäisy on keskustalle erittäin tärkeä teema. Keskusta on sitoutunut varmistamaan, että maamme hirvi-, peura- ja kauriskannat pidetään kestäväällä tasolla huomioiden niiden aiheuttamat vahingot. Kuten edustaja Kiviranta ansiokkaassa puheenvuorossaan mainitsikin, ministeri Lepän toimesta on tehty useita toimenpiteitä, joilla edistetään myös peurakannan hallintaa. Näitä ovat esimerkiksi koiran säkäkorkeuden nostaminen, metsästysaikojen pidentäminen, lupamäärien nostaminen ennäytystasolle, pyynnin kohdistaminen naaraisiin ja niin edelleen. Myös mahdollisia uusia toimenpiteitä harkitaan tulevaa metsästyskautta varten. Lakialoitteessa on ansionsa, mutta itse pohdin kantaa sen suhteen, että siitä siis poistettaisiin valkohäntäpeuran osalta maaalueen pinta-alavaatimus. Olisi vähintäänkin tutkittava, mitkä olisivat sen seuraukset elin-tärkeään ja kaiken pohjalla olevaan metsästysseurarakenteeseen.

Puhemies! Näkisin, että valkohäntäpeurakannan kasvu saadaan katkeamaan ja tihentymäalueella kanta leikkaantumaan ennen muuta ja ennen kaikkea pyyntilupamäärien lisäämisen kautta.

13.23 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Kivisaari puhui hyvin siitä, miten metsästys on hieno ja tärkeä harrastus ja sitä kannattaa edistää. Kyse on paitsi hyvästä harrastuksesta myös syvällisestä luomakunnan viljelystä ja varjelusta, ja metsästäjät tekevät maassamme valtavasti hyvää työtä luonnonhoidon eteen. Siihen tämä lakialoite myöskin tähtää.

Lakialoitteen tavoite on kaikin puolin hyvä ja kannatettava, mutta kuten tässä on tullut esille, sen vaikutuksia on tietysti tärkeää arvioida ja selvittää. Keskusta on sitoutunut varmistamaan, että meidän maamme hirvi-, peura- ja kauriskannat pidetään kestäväällä tasolla ja että niiden vahingot huomioidaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2020 vp

Voimme olla tyytyväisiä siihen, että meillä on jo tehty monia hyviä toimia, joilla hirvieläinten aiheuttamia vahinkoja vähennetään. Viime toukokuussa asetuksella korotettiin hirvieläintä ajavan koiran säkäkorkeutta, ja myöskin valkohäntäpeuran metsästysaika on laajennettu jo syyskuulle. Haluan osaltani kiittää ministeri Leppää hyvästä työstä, siitä, että hän on huomionnut hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korjaamisen ja ennaltaehkäisyin monin tavoin, niin kuin tässä keskustelussa on jo tullutkin esille.

Ministeriön mukaan mahdollisia uusiakin toimia harkitaan tulevaa metsästyskautta varten. On selvä, että meidän on oltava ajan tasalla, jotta vältämme vahingot niin luonnolle kuin ihmiselle mahdollisimman hyvin. Miten tämä käytännössä toteutetaan, siitä tämä lakialoittekin virittää tarpeellista keskustelua.

13.24 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Tärkeintä tässä asiassa on tietysti se, että lupien vähyys ei rajoita metsästystä, eli vaikka joitakin lupia jäisi käyttämättä, niin se ei ole niinkään suuri ongelma. Tarvitaan vain lupia tarpeeksi.

Paikallisestihan tuhot ovat isoja, mitä tällä hetkellä peurat aiheuttavat. Esimerkiksi tuolla Pirkanmaalla meidän kunnista Sastamala, Urjala, Punkalaidun, Vesilahti ja Akaa ovat tällaisia alueita, joilla peurakantaa on hyvinkin paljon. Tietysti aiheutuu kolareita, mutta sitten esimerkiksi viljelytoiminnassa on tiettyjä lajikkeita, joita ei voida ollenkaan viljellä, koska peurat tulevat ne syömään ja tuhoamaan. Esimerkiksi Urjalassa on jopa hautausmaa, joka on aidattu sähköaidalla, etteivät peurat tulisi tekemään tuhoja sinne.

Eli sinänsä tämä ongelma, joka tässä nyt on nostettu esiin, on erittäin akuutti, ja meidän pitää hakea siihen erilaisia ratkaisuja. Tässä on, puhemies, nostettu esiin myös metsästys-harrastus. Meidän pitää yrittää kaikin tavoin huolehtia siitä, että me saisimme seurat pidettyä ja lisättyä harrastusta. Sielläkin väki vanhenee, ikääntyy, ja ei välttämättä uusia sukupolvia aina löydy sinne metsälle. Jossakin päin Suomea ovat tulleet ongelmaksi esimerkiksi maanvuokrat. Ennen on ollut perikuntia tai muita, jotka alueitaan vuokraavat ja saavat ehkä lihaa sitten vastikkeeksi siitä tai osallistumisen peijaisiin, mutta sitten kun omistus menee yhtiöille tai muualle, niin siellä saattaa jopa tulla maanvuokrat, eikä se harrastus enää sitä kautta sitten onnistu.

13.26 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Junnilalle lakialoitteesta. Se on hyvä, että metsästysasioista päästään keskustelemaan tässä salissa ja tämän aloitteen myötä sitten myös maa- ja metsätalousvaliokunnassa, jossa nyt viimeksi on hylkeenpyynnistä puhuttu enemmänkin.

Tämä valkohäntäpeuran kannan kasvun kuriin saaminen on tärkeä asia, mihinkä on tehtykin toimenpiteitä. Ministeri Lepän johdolla on näihin lisälupiin kiinnitetty huomiota, että niitä tulisi, tokihan nyt ei kaikkia lupia edes tällä hetkellä pystyttyä käyttämään. Eli kyllähän metsästyseurojen erinäiseen kannustamiseen siihen, että nämä luvat saadaan käytettyä, pitää sitä huomiota kiinnittää. Metsästyseurat tekevät tärkeää työtä. Aivan kuten edustaja Ovaska sanoi, niin siihenkin pitäisi kiinnittää huomiota, että sitä uutta porukkaa sinne myöskin mahdollisimman matalalla kynnyksellä mukaan tulee.

Mutta niitä toimenpiteitä, mitä on tehty, niin koirien säkäkorkeuteen on muun muassa tehty muutoksia, samoiten metsästysaikoihin on tehty muutoksia. Jo syyskuussa pääsee näitä valkohäntäpeuroja käyttämällä metsästämään, ja se on erittäin hyvä asia, mikä on tehty. Myöskin Riistakeskukselle on annettu euroja siihen, että näitten maa- ja metsätalousva-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2020 vp

hinkojen estomateriaalihankintoihin, näihin vahinkoihin, saadaan paikkausta. Nämä ovat tärkeitä toimenpiteitä, mitä on tehty.

Kaiken kaikkiaan se yhteinen tavoite pitää olla, että kestävä metsästystä pystytään jokaisella riistalajilla suorittamaan ja pyyntilupia on riittävästi ja ne pyyntiluvat myöskin pystytään käyttämään.

Hyvä aloite keskustelun pohjaksi tänne saliin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt tälle istunolle varattu aika alkaa päättyä.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.